

Mészöly Miklós

három mese

Prológus

Mészöly Miklós meséinek dramatizálása (legalább) három okból nehéz. A hagyományos meseelemek (tematikus egységek és retorizáltság) egybeépültek Mészöly asszociatív nyelvhasználatával. Érezzük is, hogy nem szabályos mesék ezek, noha nagyon bajos rajtacsípni a „csaláson”. Másrészt – ha elég sok mesét olvastunk a szerzőtől – feltűnik, hogy több mesetípust kísérletezett ki, tehát egyetlen dramatizált mű nem lesz elég „Mészölyi”. Mindig marad hiányérzet, amit csak egy másik mese enyhíthet, és így tovább. Harmadrészt nem a cselekményvezetés, az alakok mozgatása a fő gond, hanem a mindenkori történet észrevétlen, szemérmes ellebegtetése az „itt és most”-tól.

Munkám során e dilemmákkal szembesültem a legintenzívebben, tehát a dramatizálások ezekre a kihívásokra adott válaszokként is felfoghatók.

A kisiskolásoknak az *Emide* és *Amodát* szántam. Egyértelmű, bővérű humor, a pólusokon jól felismerhető, karikatúrisztikus figurák, a csalimesékénél nem meredekebb groteszk, végül a csattanó: az ellentétek feltételezik egymást, s bár képtelenek nyugvópontra jutni, együttműködésük szükségszerű. A korosztály 20-25 percre takálható figyelmét még ébren tartja.

A felső tagozat jót mulathat a *Kitrikoty*-mesén. A nagyobbacska már észreveszik, hogy a mese olykor összekacsint a komolytalan, nevetgélő hallgatósággal. Kikezdi a magát tekintélynek tartó önhiúságot, de elkerüli az értékrelativizmust. Irónia és pártos nagyon finom keverékét nyújtja Mészöly, az ismert dalocska pedig lehetőséget ad az összművészeti igényű bemutatásra.

A *Kerti hangverseny* az ifjaknak és a felnőtteknek való. Költői, már-már éteri, szabadon csapong térben és időben. Ha műfaji megjelölést kellene adnom, akkor impresszionista mesedramának mondanám. Előadását és befogadását az nehezíti meg, hogy nem a történet időrendjének újraalkotása a cél, hanem a mese hangulatának szabad belélegzése. Ha lehetek én is egy cseppet költői...

Számomra persze a **három darab együtt** adja Mészöly meseírói oeuvre-jének sajátos keresztmetszetét (*Emide* és *Amoda*, *Kerti hangverseny*, *Kitrikoty-mese*). Szívesen olvastam nyelvi bravúrijait, csodáltam jellemábrázoló pasztelljeit, mesébe bújtatott intellektualitását. Csalogatni és szoktatni kell az ifjúságot a jóhoz. Így esett a választásom ezekre a par excellence Mészöly mesékre, amelyekből drámai koszorút fonhattam, remélem a Mester nagyobb dicsőségére.

Kovács Imre Attila

Emide és Amoda

Szereplők

Emide
Amoda
Bőrös
a Bőrös kutyája
Hálgombócok – testvérpár
Mamóka
Fekete lány
Szőke lány
farsangi sokadalom (8-10 személy)

Első jelenet

*Emide és Amoda egyszerre érkeznek a színre, mintha össze lennének nőve. Emide a teste-
sebb: szakadozott, de tiszta, bő fehér inget visel, fekete vasalt nadrágot, a fejébe pedig egy
tető nélküli kalapkarima van húzva, jó mélyen, hogy megfelezzék a homlokát. (Ha fel-le moz-
gatja a szemöldökét, a karima mulatságosan táncol.) Csak az egyik lábán visel cipőt, 3-4
számmal nagyobbat a szükségesnél. Amoda nyúlánk, neki a nadrágja rongyos (és fehér), az
inge testhezálló, fekete. Lábán Emide cipőjének a párja. A fején egy karima nélküli kalaptetőt
hord, amely sokkal kisebb a méreténél, s egy gumi pertli tartja a feje búbján. Pár lépést lődö-
rögnek, majd a hátukkal összetámaszkodva, szétvetett lábbal a földre huppannak. Ekkor lát-
hatóvá válik Emide cipőjének a talpán egy éktelen nagy lyuk. Egymásnak háttal, pár pillana-
tig némán és nem túl értelmesen néznek a semmibe.*

EMIDE: *(hirtelen előrehajol, és a lyukon keresztül megvakarja a talpát, nyög; a vállá
fölött hátraszó)* Bár élhetnénk úgy, mint a királyok...

AMODA: *(amikor Emide előrehajol, ő hátradől, nyújtózkodik, szintén nyög; továbbszö-
vi Emide ábrándozását)* ...Egész nap ennénk meg aludnánk.

EMIDE: Lenne egy házunk. *(Emide ötlete mindkettőjük fejében szöveget üt)*

EMIDE, AMODA: *(felpattannak, szembefordulnak, egymás tenyerébe csapnak; együtt)
Itt a kerek domb aljában.*

AMODA: *(elbizonytalanodik)* Hogyan építsünk házat, dinnyefejű barátom?

EMIDE: Ej, tojásfejű cimbora, van a közelben minden, ami kell. Kő is, fa is.

AMODA: *(tűnődik)* Házat építeni?... *(kinyújtott karjával körberajzolja a képzeletbeli ház
körvonalait; szélesen vigyorog, végül kijózanodik, a karja lehanyatlik)* Még
sosem próbáltunk olyat.

EMIDE: Számít az? A madár se búcsúban veszi a fészket, mégis van neki.

Amoda erre az elmés megjegyzésre megkönnyebbülten felkacag, és gyermeki örömmel táncra perdül; a két barát hamar ráébred, hogy ez az ugrabugra nem vezet semmire. Emide félrevonja Amodát.

EMIDE: Hallod-e, koma, te hordd csak a követ *(karjánál fogva átvonszolja a színen, s ahol megáll, a padló felé bök)* emide, meglátod, kész leszünk ízibe.

AMODA: Jól van, jól van, koma, te meg csak vidd a fát *(most ő indul meg Emidével az ellenkező irányba; a szín szélén megtorpan, s visszafelé mutat)* amoda.

EMIDE, AMODA: *(lelkesen, együtt)* Estére kész lesz a kalyibánk!

A két jó barát balra el, majd kezdik kintről becipelni az építőanyagot. A farönkök barnára festett papírgurigák, a kövek pirosra festett kartondobozok. A (nem túl nagy) halmok a szín el-lentétes pontjain épülnek fel. Emide és Amoda a maga munkájával elégedetten középen találkozik. Komoran vizsgálgatják az üres földet. Sokkal gyorsabban, mint ahogy először bepakoltak, ki-ki átköltözteti a maga halmát a másik oldalra. A fa és a kő helyet cserél. Ismét a szín közepén állnak, fejüket vakarják, tanácstalanok.

EMIDE: Hol a házunk? *(felfortyan)* Olyan buta vagy, mint a korpa a zsákban!

AMODA: Te meg olyan ügyetlen, mint a szög az ablakfában!

EMIDE: Igen? Akkor többet nem cipelek semmit sehová.

AMODA: *(először megsértődik, de eszébe jut a megoldás)* Nem is kell, dinnyefejú barátom! Mindjárt ott helyben fölépítjük a házat, ahol követ meg fát lelünk.

EMIDE: Ami hiányzik, tojásfejű cimborá, azt kipótoljuk *(körbemutat a két halmon; nagyképű)* a felhalmozott készletekből.

Burleszkekben látható örületes tempójú rohangálás kezdődik; a némafilmek zongorája szól. A ház a színen kívül épül, Emide és Amoda kihordja a papírgurigákat és a piros dobozokat. Futtukban biztatják egymást, kiabálnak (sehogy sem akart összetalálkozni a négy fal; az ajtót a padlásra raktad; te meg a kéményt a pincébe; mit keres az ablak a kerítés végibe?). Amikor minden gerenda és téglá eltűnt a színről, leroskadnak, s halálosan fáradtan, üdvözült mosollyal kinéznek a művükre. Zene halkul. Csönd. Iszonyú robaj kintről, mintha egy ház dőlt volna össze.

EMIDE: *(a zaj elültével; rezignáltan)* Nem nekünk való mesterség ez, hallod. Nem volna jobb, ha világgá mennénk?

AMODA: Okos beszéd... De merre, hova menjünk? Lenek vagy főnek? Jobbra vagy balra?

EMIDE: *(merőn néz először a jobb, aztán a bal kezére; végül felüti a fejét, maga elé mered, és mintegy megvilágosodva kiadja a parancsot)* Menjünk egyenest előre! *(a pillanata varázsát megtörve Amodára ripakodik)* Hozd a cókómókunkat!

Második jelenet

Amoda engedelmesen kiszalad, majd becipel egy irdatlan zsákot. A súly alatt rogyadozva észre sem veszi, hogy elkerüli Emidét, aki épp az ellenkező irányba megy. Pár méter után mindketten rájönnek, hogy ha így folytatják, soha többé nem találkoznak. Szembefordulnak, és öt-hat méterről úgy társalognak, mintha legalább is száz méter választaná el őket egymástól.

EMIDE: *(a két markából formált hangtölcsérbe üvölti)* Hé, hé! Nem arra van előre!

AMODA: *(a tenyerét a füléhez tapasztva fülel, majd visszaóbbéogat)* Hanem erre!

EMIDE: Nem arra, erre!

AMODA: Én is azt mondom!

Sehogy sem tudnak megegyezni, ám a nagy ordibálás alatt lépésről lépésre közelebb kerülnek egymáshoz, anélkül, hogy mérsékelnék a hangerejüket vagy a gesztusaikat. Amikor már csak egy lépés távolságra vannak egymástól, durcásan leülnek a zsákra, és ott várnak, mint két csökönyös számár. A szín másik oldalán felbukkan a kecskeszakállas nyúlőrkereskedő. Vidoron közelít a komák felé. Göcsörtös bot billeg a vállán, a boton pedig legalább két tucat nyúlőr lóg. Egy kutya is poroszkál a nyomában, s az rögtön ugatni kezd, amikor a legényeket meglátja.

BŐRÖS: *(közelebb lép)* Min kotlotok, legények? *(a lábával megböki a zsákot, amin ülnek)* Féltek, hogy elszalad a zsák?

EMIDE: Aj, dehogyis!

AMODA: Nagyobb a mi bajunk.

EMIDE, AMODA: *(együtt)* Azt nem tudjuk, bátyó, merre van előre.

BŐRÖS: Hát azon könnyen segíthetünk! Én elárulom nektek. Arra van előre, amerre szalad a kutyám! *(a kutya, aki eddig bohókásan izgett-mozgott, szimatolt, mozgékonyágával ellenpontozta a két csüggedt vándort, most, hogy róla beszél a gazdája, kezd fülelni)* Ha nem hiszitek, tegyetek próbát. Én majd füttyentek neki, ti meg fussatok utána.

EMIDE: *(elképedve)* Csak kutya kell hozzá? *(a kutya helyeslően elvakkantja magát)*

AMODA: No hiszen, akkor nem csoda, hogy mostanáig nem tudtunk dűlőre jutni.

A nyúlőrkereskedő megpaskolja a kutya horpaszát, egy rövidet füttyent, mire az eb eliszkol. Emide és Amoda térdig felgyűri a nadrágszárát, és a kutya után lódul. A Bőrös egyedül marad a színen, elégedetten kacag. A nyúlőröket gyorsan belegyömöszöli a zsákba, a vállára kanyarítja, aztán egy ismételt füttyel visszaparancsolja a kutyát. Mielőtt elhagynák a színt, göcsörtös botját a zsák hűlt helyére dobja.

BŐRÖS: Cserébe... *(nevetve ki; a körülötte ugráló kutya vidám vakkantásokkal követi)*

A két legény lihegve visszatér. Elképedve látják, hogy se zsák, se Bőrös, se kutya. Nagyon nekiszomorodnak, lógatják a fejüket.

EMIDE: Ne búsulj, komám, minden bajban akad jó is.

AMODA: *(gúnyosan)* Ugyan micsoda? Nem mondanád meg?

EMIDE: Úgy nézel rám, mint aki mindjárt parazsat köp. *(rámutat)* Hát ez a bot.

AMODA: Ez a bot? Mire jó ez a bot?

EMIDE: Ez arra, komám, hogy te megfogod az egyik végét *(lehajol a botért, Amoda markába csapja)*, én a másikat, akkor bizonyosan egyfelé megyünk majd. *(mindketten megindulnak, de miután a bot ellentétes oldalán állnak, csak forognak körbe-körbe)*

AMODA: Csakugyan, ez okos gondolat.

EMIDE: Hálásak lehetünk a Bőrösnek. Ki tudja, hátha a bottal csináljuk meg a szerencsénket.

Harmadik jelenet

Emide és Amoda közben elunja a pörgést, rátalál a helyes fogásra. Ettől kezdve egy irányba mennek. Masíroznak a színen, mígnem Amoda megtorpan, és a távolba mutat.

AMODA: Ott egy kéménycsücsök.

EMIDE: *(megpillantja)* A hozzávaló tornácos házzal. *(meresztli, dörzsöli a szemét)* De hogyan! Lefelé gomolyog belőle a füst.

AMODA: Tótágast áll az egész ház. Az ólak, a boglyák, a csűrök, de még a libák is az udvaron, a birkák az akolban.

EMIDE: *(nyújtogatja a nyakát a csoda felé)* Úgy álldogálnak szegények, mint a légy a mennyezeten: égnek vetett lábbal.

AMODA: *(a tenyerét napellenzőként használja; újabb képtelenségre akad)* Aj, de ismerős: ahol a padlásnak kellene lenni, ott szolgál az ajtó, ahol meg a pincének – ott a kémény pipál.

EMIDE: Itt aztán biztosan jó helyre szegődünk! Úgy fest ez a porta, mintha mi építettük volna.

AMODA: Gyürkőzzünk neki, koma, talán két óra járásra lehet.

Emide és Amoda nagyon határozottan elindul valami felé, aztán összerogy. Hanyatt vágják magukat, horkolnak. Közben szorongatják a botot. A színpadi megvilágítás csökken.

EMIDE: *(félálomban beszél, ezalatt Amoda halkan hortyog)* Addig nem nyugszunk, amíg a házat meg nem leljük. Égen vagy földön, valahol meg kell lennie.

AMODA: *(motyog, miközben Emide fújja a kását)* Megyünk éjjel, megyünk nappal, kocsinyom vizéből iszunk, vadsóskalevélen élünk.

A színpadi megvilágítás tovább csökken. A félhomályban a díszletezők behoznak két állófogast, közé fektetnek egy rudat, s azon leengednek egy pokrócot. Ez lesz a háttér, a két mihaszna testvér háza. Közben, mintha rémálmot látott volna, a két jó barát horkanva felébred, és a görcsös botot szorongatva, ülve kémleli a horizontot.

EMIDE: Lement a Nap.

AMODA: És a ház szőrin-szálán eltűnt az égaljról.

EMIDE: Akkor sem lankadunk!

AMODA: Kutyaolunk tovább, hogy még este előtt odaérjünk.

EMIDE: *(elunja ezt a kemény hangnemet)* Figyelj, Amoda, majd ébressz fel, ha megérkeztünk.

Emide és Amoda visszahanyatlik, édesdeden alszik tovább. Váratlanul éles fénnel kivilágosodik a szín, és harsány birkabégetés tölti be a teret, mintha nem nyírtak, hanem nyúztak volna egy egész nyáját. A két szerencsevadász serényen felpattan, de a botot a világ minden kincséért sem engednék el.

EMIDE: *(elégedetten körülnéz; mintha az ő érdeme volna)* Lám, éppen ott éjszakáztunk a tanyaház szomszédságában, ahová napok óta el akartunk jutni.

AMODA: *(csalódottan báméskodik)* Semmi sem hibázik rajta. Se a kémény, se az ajtó-ablak, még a birkák is a lábukon állnak.

EMIDE: Jobban tetszett a délibáb?

AMODA: *(eltökélten)* Betérünk akkor is, ha nem áll tótágast. Csak akadjon valami munka.

A kezükben szorongatott bottal megdöngetik a pokrócot. A hangszórókból olyan zajt hallani, mintha egy óriási érckaput döngetnének hatalmas buzogánnyal.

Negyedik jelenet

A pokróc mögül kigurul két összekapaszkodott, dühös ember. Kitömött testük olyan, mint a szumósoké. Emide és Amoda békésen támasztja az ajtófélfát (az egyik állófogast), amíg csak a küzdők észre nem veszik őket. Miután ez megtörtént, abbahagyják egymás dögönyözését, de nem igyekeznek feltápaszkodni.

EMIDE: *(megböki Amodát; félhangosan)* Nem is egy gazda van itt, hanem kettő.

HÁJGOMBÓCOK: *(mindig kórusban beszélnek)* Hát ti? Hogy kerültök ide? Mit akartok?

EMIDE: Elszegődnénk szolgálni, de nem akarjuk fönnakasztani kigyelmeteket.

HÁJGOMBÓCOK: Hiszen éppen ti kelletek nekünk! Már egy álló hete azon birkózunk, hogy melyikünk hajtsa ki a nyáját.

AMODA: Csak tessenek, puhítsák egymást. Mi ráérünk.

HÁJGOMBÓCOK: A gügye mindeneteket! Akartok-e birkapásztorok lenni?

EMIDE, AMODA: *(együtt rávágják)* Akarunk, hogyne akarnánk!

A két koma segít a gazdáknak talpra állni: Emide odanyújtja a göcsörtös botot, hogy abba kapaszkodjanak, Amoda pedig hátulról nyomja az elnehezült testüket. Fújtatva, lihegve áll a társaság.

HÁJGOMBÓCOK: Hát akkor mostantól fogva birkapásztorok vagytok! Kaptok enni-inni, amennyi belétek fér, csak a nyáját ellássátok.

AMODA: *(Emidének, félhangosan)* Mindenekelőtt jól belakunk, hogy erősödjünk a sok koplalás után.

HÁJGOMBÓCOK: Egyiktek a fekete nyáj gondját viselje, másiktok a fehérét. De szét ne tereljétek őket, mert nincs isten, aki összehajkurássza!

EMIDE: Amit mi elvégzünk, annak nem marad se híja, se föle, az tiszta munka lesz.

HÁJGOMBÓCOK: Rátok bízunk.

A gazdák derekukat ropogtatva, ásítózva, nyújtózkodva eltűnnek a pokróc mögött. A hangszórókból halk, állandó birkabégetés szól. Emide és Amoda most döbben rá, hogy a nagy segítségnyújtás közepette, hogy feltámogassák a Hájgombócokat, elfeledkeztek a görcsös botról. Ijedten nyúlnak utána, megragadják. Némiképp lecsillapodnak.

Ötödik jelenet

EMIDE: *(rövid csönd után)* Mi legyen a bottal? Ha nem fogjuk a végít, megint szem elől veszítjük egymást. Ha meg fogjuk, hogyan tereljük a nyáját kétfelől?

AMODA: Azt tegyük, koma, hogy törjük ketté a botot, s úgy fogjuk a végít. Akkor te is, én is bátran jár-kelhetünk, nem lehet baj.

Nekiesnek, széttörik a botot. Egyik fele Emidéhez, a másik Amodához kerül. Emide egy (a zsebéből előhúzott) fekete kendőt, Amoda fehér színűt köt rá. Ekkor a halk birkabégetés robbanásszerűen felerősödik, szinte fülsiketítővé válik. A két koma a zászlócskáit lobogtatva össze-vissza rohangál és ordítózik. A nagy kavarodásban Amoda kisodródik a színről, Emide egy idő után már nem is a birkákkal törődik, hanem Amodát szólongatja. A bégetés halkul, majd megszűnik. Emide csüggedten vár.

EMIDE: Befellegzett a pásztorkodásnak.

AMODA: *(felbukkan, üres kézzel, megtörten vánszorog; porolgatja magát, s mintha tüskéket húzna ki az ingéből és a nadrágjából)* Feldöntöttek a birkák, és ott-

hagytak a számárrózsabokorban. *(merően nézi Emide kezében a görcsös bot felét)*

EMIDE: *(leveszi a végéről a fekete kendőt, zsebre gyűri)* Ennek már úgy sem látjuk hasznát. *(eldobja a botot; zavarban van)*

AMODA: *(dühöng)* No, hallod, ezt jól kitaláltad! Egy csempesz bicskának több esze van, mint neked! Mihez kezdjünk most? Oda a nyáj, oda a becsület. Inkább a botot sose törtük volna ketté.

EMIDE: Az igaz, hogy buta voltam, de okos te se voltál, mert hittél nekem. Hát lássuk: te mit tennél most? Menjünk vissza a tanyára, hogy verjenek huszonötöt a hátunkra?

AMODA: *(kezd megbékülni)* Verje csak egymást ítéletnapig az a két hájgombóc.

EMIDE: *(lelkesen)* Hogy ha már se házat építeni, se birkapásztorkodni nem tudtunk – hát majd asszonyt keríteni tudunk.

Emide és Amoda felélénkülve elhagyja színt. A hájgombócok érkeznek a másik irányból, keresik a nyáját, de már csak a pusztá legelőt találják.

HÁJGOMBÓCOK: Egy birkánk sem maradt. *(felröhögnek)* Így legalább nincs gond velük. De *(komorulnak el)* a libákat ki etesse? *(egymásnak esnek, veszekedve el)*

Hatodik jelenet

A civakodó Hájgombócok, miközben „kibirkózzák” magukat a színről, egy pillanatra belevesznek a beözönlő farsangosok seregébe. Ettől még nagyobb lesz a kavalkád, megszólal a hegedű, a duda, kurjongatnak a legények, sikongatnak a lányok. Emide és Amoda a mulatózó seregével érkezik, hagyja magát sodortatni a lármás sokadalommal. A fiúk üres zsákokat visznek, s úgy tesznek, mintha valamit szóránának a földre, a lányok meg szorgalmasan gereblyézik a semmit. A két jó barát félrehúzódik, megütődve bámulja őket. A háttérzaj halkul.

EMIDE: *(Amodához)* Meghibbant ez a sok ember, és azért csinál ilyen haszontalan munkát?

AMODA: *(rámutat az egyik farsangolóra)* Kérdezzük meg azt a réklis öregasszonyt!

EMIDE: *(odalép; tisztelettudóan)* Mamóka, monddjad már meg, mit mívelnek ezek?

MAMÓKA: Tudjátok, édeseim, kevés a legény a faluban, azért most pelyvát vetnek, pelyvát boronálnak, hogy több legény szülessék!

AMODA: *(fölkiált)* Tyű, az áldóját, hiszen akkor jobb helyre nem is jöhettünk volna!

EMIDE: Ahol kevés a legény, ott éppen ránk van szükség.

A két cimborá büszkén kihúzza magát, mintha a leányok máris őket lesnék. Beállnak a csapat végére sereghajtónak. A farsangoló csődület szeszélyesen kanyarog a színen. Mikor be-

fordulnak a pokróc elé, valaki egy „csárda” feliratú lepedőt dob rá. Itt, ahányan csak vannak, mind táncra kerekednek. Különösen egy fekete és egy szőke lány teszi-veszi magát. A hangszórókból áradó zene felerősödik.

Hetedik jelenet

Emide és Amoda oldalról nézi a táncolókat, és megpróbálja túlüvölteni a harsány muzsikát.

EMIDE: *(tele torokból)* Te melyiket választod a két gyönyörű közül?

AMODA: *(ordít)* Én a feketét!

EMIDE: *(kidagadó nyaki erekkel)* Az jó. Mert én a szőkét. De hogyan kezdjük hozzá?

AMODA: *(bömbölve)* Hogyan! Hát úgy, hogy odamegyünk, táncot járunk velük, aztán meg... *(hirtelen süket csend: a zene elhallgat, a mulatozók mozdulatlaná dermednek, állóképet alkotnak; Amoda a lendülettől sodortatván változatlan hangerővel bömböl)* ...feleségül kérjük őket.

Az állókép lassan megéled, minden szem feléjük fordul. A barátok a lányok elé lépnek, illő módon meghajolnak, és leemelik a fejükről, ami a kalapból nekik jutott: az egyik a karimát, a másik a csücsköt.

FEKETE LÁNY: Mit óhajtotok, legények?

EMIDE: Előbb táncot járn

AMODA: Aztán lakodalmat ülni.

EMIDE, AMODA: *(együtt)* Végül pedig nyárson sült borjúból jól belakmározni!

Mindenki hahotázni kezd, csak a két lány marad komoly. Titokban egymásra kacsintanak.

SZŐKE LÁNY: Jól van, legények. Lesz lakodalom, lesz sült borjú, lesz minden...

FEKETE LÁNY, SZŐKE LÁNY: *(együtt)* Ha eljárnátok velünk a farsangi táncot!

Felcsendül a zene, a sok népség meg körülállja őket, és kíváncsian várják a produkciót.

FEKETE LÁNY: *(Amodának, aki szaporán bólogat a magyarázatra)* Ha azt kiáltom: „Ide lábam, ne oda, hátravan még a java!” – ugrasz előre, ugrasz hátra, ameddig csak bírod szusszal!

SZŐKE LÁNY: *(Emidének, aki sűrűn vakarja az üstökét)* Ha azt kiáltom: „Ide kezem, ne oda, hátravan még a java!” – suhintasz előre, suhintasz hátra, ameddig csak bírod szusszal!

Alig járnak egy dobbanásnyit, Amoda már ugrik is előre, mikor hátra kellett volna, és úgy odakoppintja fejét a szépséges fekete leányzó fejéhez, hogy az megszédülve földre huppan. Emide pedig a kezével suhint rosszkor, és a párját úgy pofon lódítja, hogy az kettőt csavaro-dik a tengelye körül. Erre éktelen zsvaj támadt, ki mit talált, azzal ront neki a két szerencsét-

*len flótásnak. A legények bottal, az asszonyok seprűvel döngetik őket, hogy így csúffá tették a két leányt. Valaki leszedi a „csárda” feliratú lepedőt, összesodorja, s azzal csapkodja a póru-
l járt házasulandókat. Emide egyik fele iszkol, Amoda másfele.*

EMIDE: *(menekülés közben kiabálja Amodának)* Én főnek megyek...

AMODA: *(visszakurjant)* Én lenek futok...

Kiürül a szín, a zene és az üldözés zaja csitul. Még egy darabig hallani lehet, ahogy Emide Amodát, Amoda meg Emidét szólongatja. A színpadi megvilágítás elhalványul.

Kerti hangverseny

Szereplők

Öregember

Jamma, kisleány

Cáricin, fekete macska

egerek (6-8 személy)

kerekes kút (5 személy)

Első jelenet

Cáricin bejön, jelzésszerű cicajelmezt visel. A farka viszont feltűnő: soktekervényű, rugalmas spirál. Úgy viselkedik, mintha kirándulóként sétálna a természetben.

CÁRICIN: Virágoznak a fák. *(teleszívja a tüdejét levegővel)* A kerti pad...

Az Öregember (semmi nem utal a korára; hatalmas kék filckalapot hord) és Jamma (az öltözetében csak a sárga különböző árnyalatai fordulnak elő) érkeznek a színpadra, hozzák a padot. Leteszik az állófogasokról lelógó pokróc – a továbbiakban az Öregember háza – elé. Az öreg rögtön le is ül. Cáricin folytatja.

CÁRICIN: *(Jammának)* ...meg a szék... *(Jamma észbe kap, kiszalad a székért, behozza)* kint áll a bokorsövény mellett, egymással szemben, mintha bizalmasan beszélgetnének. De sajnos, a hangjukat nem lehetett hallani, csak fülnagyítóval. A házban az öregember él *(az öreg bemutatkozásként megemeli a kalapját)*, és Jamma, a kisleány *(Jamma a tenyerét a szájára tapasztva nevet; kissé zavarban van)*. Az öregember annyira öreg már, hogy mikor a levesből ki akarja halászni a sárgarépakockát, borostyánkeletes szemnagyítót kell föltennie, hogy a késhegy végéről ne a sótartóba szórja a paprikát.

ÖREGEMBER: Ilyen az öregség, csak nem szívesen beszélünk róla.

Mindhárman nevetnek. Komor, sötét tónusú óraütések szólalnak meg. A szereplők mozdulatlaná dermednek. A harmadik óraütés után megszólal Jamma.

JAMMA: *(élénken)* Nem, nem, még ez előtt történt! *(az óraütés abbamarad)* Három kövér vízcsepp csöppent le az ereszről. *(odalép az állófogasokhoz, a kezét végigfuttatja a rúdon, amiről a pokróc lóg; átszellemülten)* Kettő közülük megbillentette egy gyöngyvirág levelét, a harmadik pedig még estében eltűnt. Egyszerűen eltűnt.

Ismét megszólal az állóóra, de a harmadik ütést követően a kongatások átalakulnak a víztükröbe hulló cseppek hangjaivá. Az utolsó, a harmadik cseppenés elhalkul.

CÁRICIN: Hm!

JAMMA: *(izgatott; az Öregember elé kuporodik törökülésben)* Hol van a harmadik vízcsepp? Hová a csudába tűnt el?

ÖREGEMBER: *(mesél; közben Cáricin csatlakozik Jammához)* A szobában a szekrény mellett volt egy vakablak, amelyik még gyerekkoromban vakult meg. Egy fürgeteges éjszakán a szél telefújta hóval, aztán úgy maradt. A hó belefagyott, s azóta is olyan, mint a meszelt fal. De most virágoznak a fák, a vakablakból kiolvadt a hó, és újra látóablak lett belőle. Megyek, és ezen nézek ki a kertbe.

Az öreg itt befejezi, feláll, odamegy az állófogasok elé, félrehajtja a pokróc szélét, éppen belépne a házba.

CÁRICIN: *(utána szól)* Szemnagyító nélkül?

ÖREGEMBER: *(visszafordul, de a pokrócot nem engedi el)* Így is mindent jól látok.

JAMMA: *(integet az öregnek)* Jammát is? *(az Öregember leveszi a kalapját, mintha elköszönné tőlük, aztán eltűnik a pokrócparaván mögött)* Meg az eltűnt vízcseppet!...

Második jelenet

Cáricin felpattan, oda ül a padra, ahol az imént még az öreg mesélt.

CÁRICIN: Én is veszítettem már el vízcseppet. *(próbálja utánozni az Öregember gesztusait, hangját)* Két évvel ezelőtt egyszer az erdőben vadásztam mezei egérre, s közben a farkammal lekasaboltam a mérges gombákat.

JAMMA: *(hanyatt veti magát, úgy nevet; hason fekve hallgatja tovább Cáricint)* Ez a szórakozásod?

CÁRICIN: *(kiesik a szerepéből)* Pff! *(tovább játszik)* Amikor másfél nyávintásra magam körül (ami negyvennégy méternek felel meg jobbra és balra, lefelé meg fölfele) minden mérges gombával végeztem, még egyetlen mezei egérrel sem találkoztam.

Az egerek közben beszivárognak a színre, és a mesélő Cáricin köré gyűlnek. Mindegyikük más-más egyéniség. Egyáltalán nem félnek a macskától.

EGÉR₁: Mert épp nálatok voltunk.

EGÉR₂: Bizony, az Öregember hiába várt rád aznap, még délután ötkor se mutatkoz-tál.

EGÉR₃: *(Jammához)* Egyszerűen nem mutatkozott.

EGÉR₄: Az öregember meg jobb híján leült a kerti székre, és szappanbuborékokat kezdett fújni.

EGÉR₅: *(a székre ül; eljátssza)* A kalapját rátette a padra, a zsebéből elővett egy kék üveget, amiben sárga, szappanos víz volt, a másik zsebéből piros szalma-szálat húzott ki, és zöld szappanbuborékokat fújt.

EGÉR₆: *(Jammához)* Olyan gyönyörű volt!

EGÉR₂: És Cáricin se volt sehol.

EGÉR₁: *(elábrándozva)* Félrehajtottuk a fűszálakat, és csak néztük a buborékokat.

Cáricin megelégteli az egerek fecsegését, kizavarja őket. Jamma jól mulat Cáricin dühén.

JAMMA: Még semmit nem mondtál a vízcsepről.

CÁRICIN: *(Jamma mellett föl-alá járkálva)* Szóval, aznap elmaradt a vadászat. Leültem hát a Cáricin-forrás mellé, ittam egy kortyot, végignyaltam a bundámat, megint ittam, és elaludtam. Egy vízcsepp meg ott maradt a bajuszomon. Mintha odaragasztották volna. *(rövid csönd)*

JAMMA: És?

CÁRICIN: Innen már te is ismered a történetet. Ugye emlékszel?

Harmadik jelenet

A világítás változik: csak a színpad jobb oldala kap fényt. Cáricin itt nyúlik el a földön, édesdeden alszik, kicsit hortyog is.

CÁRICIN: *(ébredszik, s mielőtt egészen fölébredne, csap egyet a farkával; bokán suhintja vele az éppen érkező, fölébe hajoló Jammát)* Te ki vagy?

JAMMA: Én Jamma vagyok.

CÁRICIN: Mi az a zsák ott a kezében?

JAMMA: *(először csodálkozik, hogy neki ugyan semmi sincs a kezében, de gyorsan feltalálja magát)* Egy iránytű.

CÁRICIN: Akkor lehet, hogy eltévedtél?

JAMMA: Az lehet.

CÁRICIN: Már otthon kellene lennünk.

A világítás változik: csak a színpad bal oldala kap fényt. Öt tompa óraütés hallatszik. Közben az Öregember kilép a házból (a pokrócparaván mögül), leül a padra, a kalapját maga mellé teszi, és szappanbuborékokat fúj. Cáricin és Jamma átsétál a színpad kivilágított felébe. Az Öregember ünnepélyesen felteszi a kalapját, és szemügyre veszi Jammát.

Negyedik jelenet

CÁRICIN: Te ki vagy? – kérdezte az Öregember.

ÖREGEMBER: Én Jamma vagyok – mondta Jamma.

JAMMA: Mi az a fejsze ott a zsebedben? – kérdezte az Öregember.

CÁRICIN: Az egy szög – mondta Jamma.

JAMMA: Akkor lehet, hogy egyik se? – kérdezte az Öregember.

ÖREGEMBER: Az lehet – mondta Jamma.

Jamma letelepszik a pad végére.

CÁRICIN: Nahiszen, most aztán szépen leszünk! Ezentúl ketten ülnek majd rajtam? – dohogott a vén kerti pad.

Cáricin a székre ül.

JAMMA: Nahiszen, én se járok jobban! – mondta a szék is.

ÖREGEMBER: *(mutatóujját felemelve, kicsit előre görnyedve hallgatózik)* Pszt! Ha ezentúl ketten rakják rám a kalapjukat, olyan leszek, mint egy fogas – siránkozott újfent a pad. *(félre)* Fűlnagyító sem kell!

JAMMA: *(dacosan)* Nincs is kalapom! Azonkívül szívesebben ülök le a fűbe, mint az öreg kerti padra. *(a földre ül)*

CÁRICIN: Ne is hallgass rájuk, ez csak olyan letyefetye beszéd, amelyet a kerti padok és székek folytatnak, ha nincs jobb dolguk. Bezzeg a kerti kút, az néma.

Beszalad két pár szereplő, egy-egy piros táblát hoznak a fejük fölött, ezeket – háttal állva egymásnak – sátortetővé illesztik. Az ötödik személy közéjük bújva egy rúdra tűzött gömböt tart a kút fölé, azon egy tükörből kirakott csillag. A lassan forgatja a gömböt.

Ötödik jelenet

CÁRICIN: *(elsétál a kút mellett)* Hupp! *(az arcához kap)*

JAMMA: *(a kúthoz fut; mint aki mindent látott)* Lepattant egy a vízcsepp a bajuszodról. *(felmutat a gömbre)* Nekivágódott a tükörcsillagnak, és úgy eltűnt benne, hogy repedés se maradt utána.

CÁRICIN: *(a földet vizsgálja)* Mintha egy csengő cé hang pottyant volna a lábunk elé. Nem hangosabban, mint mikor a fejsze fejéhez odakoccantunk egy szöget. *(a hangszórókból egyetlen csengő cé hang szól)*

JAMMA: Szép. *(szó nélkül lehajol, s úgy tesz, mintha zsebre dugná a csengő cé hangot)*

CÁRICIN: *(ujjong)* Cé! Szóval itt maradsz.

A kút „szétesik”, a tetőt és a gömböt tartó szereplők keringve, kavarogva kitáncolnak a színről. Cáricin és Jamma kézen fogva áll. Eközben az öreg folytatja a történetet.

ÖREGEMBER: *(mintha álmod idézne, széles gesztusokkal)* Aztán Cáricin a bekunkorított farkával kiveszi Jamma kezéből az iránytűt, elhajítja, és éppen eltalál vele egy fölfelé szálló szappanbuborékot. A buborék szétpukkan, s abban a pillanatban az iránytű is eltűnik, mint egy zacskó levegőben egy másik zacskó levegő. Most aztán mondja meg valaki, hogy melyik van a másikban! *(nevet)*

CÁRICIN: *(feleszmél, elengedi Jamma kezét)* Megvan a vízcsepp. *(nyomatékkal)* De hol vannak az egerek?

ÖREGEMBER: Cáricin, Cáricin, délután öt óra hat perckor nem szoktunk reggelizni! És különben is más dolgunk van most. Vendégünk érkezett örökös ittlakásra, inkább vele törődjünk, mivel köszöntsük. Hallod, Cáricin? Hallod?...

Elsötétül a szín, az öreg bemegy a pokróc mögé, Cáricin és Jamma a második jelenet végének beállításába helyezkedik. Teljes színpadi világítás.

Hatodik jelenet

CÁRICIN: Bizony, két hosszú esztendeje már, hogy ilyen csodálatos módon megérkeztl a házba. De ami a legfurcsább, pontosan azóta nem múlik az idő, hiába jön a reggel, hiába megy az éjszaka, az idő annál jobban nem mozdul a helyéből.

JAMMA: Semmi nem változott?

CÁRICIN: Semmi. Még mindig nem kaptam el azokat a nyomorult mezei egereket.

ÖREGEMBER: *(a pokróc mögül; csak a hangját hallani)* Cáricin, Cáricin, reggel kilenc órakor nem szoktunk vacsorázni. *(kilép a takarásból)* Hallod, Cáricin?

CÁRICIN: *(durcásan)* Persze.

ÖREGEMBER: *(Jammához)* Á, te még mindig ott állsz, ahol két évvel ezelőtt? Helyes. Most azonban ezen a kivételesen ugyanolyan napon, amikor virágoznak a fák, és az ébenfekete állóóra is elütötte a délelőtt kilencet, és a vakablakból is újra látóablak lett, ahonnét mindent jól látni – most megrendezzük a kerti hangversenyt.

CÁRICIN, JAMMA: *(együtt)* Hm?

ÖREGEMBER: Valamennyien föltesszük a fűlnagyítót, én leülök a székbe, a kalapomat ráteszem a padra, a zsebemből előveszem az üveget és a nádszálat, Cáricin olyan kicsire kunkorítja a farkát, amilyenre csak tudja, te pedig, Jamma, előveszed a zsebedből azt a harmadik vízcseppet, ami két éve lecsöppent az ereszről, és eltűnt, s majd meglátjuk, mi lesz.

Hetedik jelenet

CÁRICIN: *(ravaszul)* Jöhetnének ünnepelni az egerek is. (sóhajt) Ha tudnánk, hol vannak.

ÖREGEMBER: Ahol sose kerested volna őket. A kalapom alatt.

Az öreg széles mozdulattal kidobja a színről a kalapját. A beözönlő egerek elkapják. Körbenyüzsögik az Öregembert, majd visszaadják neki a kalapot. Illő távolságra húzódnak Cáricintől, de valójában nem félnek tőle.

CÁRICIN: *(füle mögé teszi a tenyerét, hogy jobban halljon)* Hupp!

ÖREGEMBER: *(lezöttyen a padra)* Hupp! *(szappanbuborékokat kezd eregetni)*

JAMMA: Azt hiszem, én következem.

Jamma a zsebébe nyúl, óvatosan előhúzza valamit, s az ujj hegyéről vigyázva a földre potytyantja. A hangszórókból egy vízcsepp csobbanása hallatszik, majd rögtön egy csengő cé hang szólal meg. Csend.

EGÉR₁: *(félhangosan méltatlankodik)* Csak nézzük a csendet?

EGÉR₂: *(csatlakozik az előtte szólóhoz)* Hallgatjuk a szappanbuborékokat?

EGÉR₃: *(rendre inti őket)* Csitt legyen! Ez igazán nagyon szép hangverseny!

ÖREGEMBER: *(elábrándozva)* Látjátok, barátaim, még késő este se tudjuk abbahagyni, mikor már lement a nap, s már csak a kút tetején világít a szintiszta tükörcsillag.

CÁRICIN: *(míg a szereplők elandalodva hallgatnak, előre jön, a szín elejére; a nézőkhöz)* Holnap újratekdem a fondorlatos mezei egérvadászatot!

Kitrikoty-mese

Szereplők

Király
Bakó
Fuvolás
Legényke
 a város polgárai (12-15 személy)

Első jelenet

A szín bal oldalán rögtönzött paraván (két állófogas tetejére fektetett rúd, azon átvetett pokróc), néhány lépésre előtte egy szék. A díszletezők besietnek, és az egyik állófogas tetejére – mintha csak egyszerű kalpag lenne – egy papírkoronát akasztanak. A széket letakarják egy sárga („arany”) pokróccal. Ez a tér a Király szobája. A jobb oldalon, mélységben a paravánnal egy vonalban látható a pad. E mögé behoznak egy fát ábrázoló díszletelemet, amelynek nem kell túl naturálisnak hatnia. A fa ágai közé két élénk színű, szinte groteszk módon túlméretezett madár van festve. Ez a tér minden, a palotán kívül játszódó esemény helyszíne.

KIRÁLY: *(kintről érkezik a trónterembe, háttal a nézőknek; félrehajtja a pokrócot, benéz a paraván mögé, letérdel, a szék alá is bekukucskál; magában)* Király mondja: de jó nékem!... Király mondja: de jó nékem!... Király mondja: de jó nékem!... Király mondja: de jó nékem!... *(megtorpan; a nézőkhöz, fennhangon)* Nem is jó! *(gyorsan a szája elé kapja a kezét, mint aki elszólta magát; ijedten tekinget jobbra-balra, majd folytatja)* Király mondja: de jó nékem!... Király mondja: de jó nékem!... *(Ierogy a székre; csönd)* Ma éjszaka is felriadtam, mert reccsent valami. *(felpattan, nyugtalanul járkal)* Rögtön végigjártam lopva a folyosókat, pincéket. De semmi gyanúsat nem találtam. Minden úgy volt, ahogy lenni muszáj. Az örök szigorúan vágta a lépést, s aki aludt, az is szigorú képpel horkolt. Csak a tornyok féllábú kakasai csikorogtak. *(feláll a székre, a paraván fölött, a távolba ordítja)* Jól van, rendben van, csikorogni szabad! *(visszafordul; még mindig a szék tetejéről)* Bakó!

A Király gyorsan lekászálódik a székről, ráül, igyekszik méltóságteljes pózba vágni magát. A Bakót játszó szereplő lehetőleg mackós alkatú legyen. Ő is, mint a Király, csak nagy erőfeszítéssel tud megfelelni a róla kialakított képnek. Piros, csak a szemét takaró álarcot hord, és egy óriási pallost cipel a vállán.

BAKÓ: *(nagy garral érkezik; köszön)* Bakó mondja: de jó nékem!

KIRÁLY: *(szemügyre veszi)* Jobban el kéne takarnod a szelíd ábrázatodat. *(a Bakó az arca elé tartja a pallost)* Azt híresztelik rólad, hogy az orgona kivirágzott a kertedben. *(magából kikelve)* Csupa fehér orgona!

BAKÓ: *(lehanyatlik kezében a fegyver; gyámoltalanul)* Mit csináljak?

KIRÁLY: Járd végig a várost, és tégy jelentést: mit láttál, mit tapasztaltál. Ahol kedvükre nevetnek, dalolnak a városlakók, ott a veszedelem.

BAKÓ: *(összeszedi magát)* Szigorú leszek.

KIRÁLY: Rettentő szigorú! *(elbocsátja)* Menj dolgozdra, de előtte küld hozzám a Fuvolást! *(a távozó után kiált)* Bakó mondja:...

BAKÓ: *(anéklül, hogy megfordulna; fásultan)* ... de jó nékem! *(el)*

Második jelenet

A Király izgatottan járkal a trónteremben, értelmetlen kis dallamfoszlányokat dudorászik, próbálgatja a hangját, ami nem valami kellemes. Egyre türelmetlenebb. A Fuvolás (egymáshoz nem illő ruhadarabokba öltözötten) végre bejön, hóna alatt a hangszere; folyton hajlong, csupa alázat.

FUVOLÁS: *(reszkető hangon)* Fuvolás mondja:...

KIRÁLY: Ne mondj semmit!

FUVOLÁS: ...de jó nékem!

KIRÁLY: Persze, hogy jó. Utcát separtél, és volt egy rekedt sípod. Most meg a király fuvolása vagy.

FUVOLÁS: Köszönöm, jótevőm.

KIRÁLY: *(leereszkedően)* Ami igaz az igaz, megmentetted az életemet. Ha nem veszed észre az úttest közepén azt a felibe tört szalmaszálat... A lovaim megbotlanak, a hintó pozdorjává törnek, én a nyakamat szegem.

FUVOLÁS: De belefújtam a sípomba, a lovak az utolsó pillanatban megtorpantak, és akkor a rekedt síp helyett kaptam egy fuvolát, és azt mondta Felséged, hogy...

KIRÁLY: *(önmagát idézi)* „Ezentúl – mondtam szigorú szeretettel – ezen a fuvolán játszol, ez lesz a dolgod. Eredj, tanulj meg fuvolázni!”

FUVOLÁS: Úgy lett.

KIRÁLY: Tudod-e, miért tűrlek magam mellett? Mert úgy ráncolod a homlokod, ahogyan én. És az orrod szakasztott olyan turcsi, mint az enyém.

FUVOLÁS: Facsartam is eleget, míg hasonlítani nem kezdett.

KIRÁLY: S főleg: szép kövér lettél, akár a királyod. Bizony, nagy dolog a hűség, ha sok van belőle!

FUVOLÁS: Egy életre elég.

KIRÁLY: Nem érdekel az életed. Csak a művészeted. Újabb nótát találtam ki, gyere, muzsikáljunk egy kicsit!

A Király leül, a Fuvolás a lábához kuporodik. Mindketten sokkal jobban érzik magukat a közös zenélés perceiben.

KIRÁLY: Ma egy különösen szép nótát szereztem. Ezt a gyönyörűt hallgasd meg! (csukott szemmel, átszellemülten gajdolja)

Kecském mondja: De jó nékem!

Juhom mondja: De jó nékem!

Disznóm mondja: De jó nékem!

Ludam mondja: ...

FUVOLÁS: (megérti, hogy a Király arra vár, hogy kitalálja a folytatást; harsányan énekel) ...De jó nékem!

KIRÁLY: (tapsikol; gyerekes örömmel) Ez az! Akkor most egyedül játszd. (halkan elődúdolja a nótát) Fújjad csak! (a Fuvolás tapogatja, tapogatja, majd egyre bátrabban, harsányabban játszik) Tovább! Tovább! Hangosabban!

Pulykám mondja: De jó nékem!

Récém mondja: De jó nékem!

Csirkém mondja: De jó nékem!

Tyúkom mondja: De jó nékem!

A Király nem tud megmaradni egy ültő helyében, magával ragadja a muzsika. Masírozik, táncol, egyáltalán: el van ragadtatva saját magától.

FUVOLÁS: (feláll, hajlong, távozni készül) Igazán gyönyörű volt, köszönöm.

KIRÁLY: (megcsapkodja a Fuvolás hátát, visszarángatja) Hohó, kezd csak előlről! Nem holmi sefüle nótát nyúzol.

FUVOLÁS: (rimánkodva) Visszhangzik a város.

KIRÁLY: És nem szebben csikorgunk, mint a tornyok kakasai?

Megint rázendítenek, majd (a Király vezetésével) elhagyják a színt. Egy darabig kintről is beszűrődik a zenebonájuk.

Harmadik jelenet

Mialatt a Király és a Fuvolás zajosan levonul a színről, a palotán kívül gyülekezni kezd a város népe. Nem határozott céllal érkeznek, inkább úgy fest az egész, mintha robotok korzónának egy szűk térben. A ruhájuk egybeszabott, sötét árnyalatú. Merev arccal, nagyon lassan mozognak. A Bakó megjelenik köztük, ruganyosan, normális tempóban jár. Most virágmintás álarcot visel, füttyörészve sétálgat, kezében egy fehér (orgona)virággal. Megáll, elmosolyodik. Egy másodpercre mindenki mozdulatlaná válik. Rámerednek, de azonnal elfordítják a fejüket, korzónak tovább.

BAKÓ: *(még mindig mosolyog)* Mosolyogtam. *(elkomolyodik)*

Egy lány elé lép, elállja az útját. A többiek hátrahőkölnek, igyekeznek távol maradni a jelenettől. A Bakó óvatosan megsimogatja a lány haját, aki fásultan tűri. Felé nyújtja a fehér orgonát, de a lány nem fogadja el, hanem tovább sétál a Bakó mellett.

BAKÓ: *(még mindig az orgonát nyújtva)* Megsimogattam valakit. *(lassan leengedi a kezét, kiesik belőle az orgona)* Példátlan merészség.

A sétálók közül egyre többen mernek a Bakóra nézni. A mozgásuk élénkebbé válik. A Bakót megriasztja a polgárok viselkedése.

BAKÓ: *(körbenéz)* Tudom, ezt a Fuvolás sem fújta, a Király sem parancsolta. *(úrrá lesz a zavarán; harsog)* Mit néztek? Jó, jó, pislognotok azt szabad, csak a nótát tudjátok betéve!

Újra indul a jelenet elején jelzett mozgás, szöveggel. A fiúk azt morogják: Legény mondja: De jó nékem!, a lányok azt dűnnyögik: Leány mondja: De jó nékem!

BAKÓ: *(pár pillanatig elégedetten hallgatja a monoton beszédet; ráun)* Befejezni, halljátok-é? Indulás haza *(közéjük ront, kitereli őket a színről)*, ilyenkor már a Király is alszik. Rég az estére kellene vigyáznom!

Az élményektől és a mozgástól kifáradva lezöttyen a padra. Az eget nézi, a csillagokat. Nem veszi észre, hogy az arra ballagó Legényke leül a pad túlsó végébe. A fiú egy szál rojtos ingben, csupa folt nadrágban lógázza a lábát. Ő is az égre bámul. A Bakó unja meg hamarabb a nyakmeresztést; rácsodálkozik a Legénykére.

BAKÓ: Nézed a Holdat?

LEGÉNYKE: *(dudorászva)* Aham!

BAKÓ: Mért nem alszol, mikor a Király is alszik?

LEGÉNYKE: *(ránéz a Bakóra, abbahagyja a dudorászt; rövid töprengés után)* Nyikrabá, behehe...

BAKÓ: Szóval nem a Hold érdekel? Ez felettébb különös, sőt inkább *(emelt hangon)* gyanús.

LEGÉNYKE: *(ahelyett, hogy megijedne, rázendít)*

Nyikrabá, behehe,
röff, röff, röff, gigágá.
Dardaru, rip hajnal,
csip, csip, csip, kitrikoty...

BAKÓ: *(szelíden)* Mi volt ez? *(felpattan, megragadja a legényt)* Beszélj, vagy meghalsz rögtön.

LEGÉNYKE: *(cérnavékony hangon)* Nyikrabá... behehe...

BAKÓ: Hallgass! Nyeld le! *(meggondolja magát)* No... Hogy is mondtad?

LEGÉNYKE: *(egyre bátrabban)*

Nyikrabá, behehe,
röff, röff, röff, gigágá.
Dardaru, rip hajnal,
csip, csip, csip, kitrikoty...

BAKÓ: *(tépelődik)* Én bolondultam meg, vagy ez a legény? Kezd tetszeni a mondókája. *(a Legénykéhez)* Igazság szerint le kéne nyakaznom téged. Díszesen. Példásan! De *(legyint)* suhanc vagy még, nem piszkítom be veled a kezem.

LEGÉNYKE: *(kezdené újra)* Nyik...

BAKÓ: *(a markával befogja a Legényke száját)* Egy nyikkanást se! *(elengedi, maga elé teremti, hogy kioktathassa)* Jól figyelj rám! Addig élsz, ameddig hallgatsz. Ha beszélni próbálsz, kosárba gurul a fejed. Hát úgy vigyázz! *(minden átmenet nélkül elmosolyodik)* Elmehetsz.

A Legényke kiszalad a színről, a Bakó fejcsóválva követi.

Negyedik jelenet

Kintről ismét felhangzik a második szín végének óbégatása (Kecském mondja: De jó nékem! Juhom mondja: De jó nékem!... stb.) Elöl bemasírozik a Király, vezényel, mögötte a holtfáradt Fuvolás vánszorog. Ímmel-ámmal fújja a hangszerét, lerogy a szék mellé. Az érkező Bakó nem meri megzavarni a Király szórakozását, türelmesen várja, hogy vége legyen a nótának. Amikor a Király háttal áll neki, befogja a fülét, amikor szembe, akkor igyekszik taktusra ingatni a fejét.

KIRÁLY: *(hirtelen abbahagyja a kornyikálást; a Bakóra förmed)* Jelentést kérek!

BAKÓ: Senkit nem láttam mosolyogni a fényességes városban.

KIRÁLY: Igazat beszélsz te?

BAKÓ: Igazat... *(feszeng)* Én is csak elrettentés okából mosolyogtam... Egyszer... *(kivágja magát)* Hadd lássák a bitangok, hogy mi az, ami tilos!

KIRÁLY: *(töpreng, hogy mitévő legyen; félre)* Végre is a Bakót nem fejeztethetem le, abból csak egy van.

BAKÓ: *(míg a Király hezítál, addig ő dudorászik)* Csincselle, bombolla...

KIRÁLY: Te Bakó, te mit dünnyögsz magadban?

BAKÓ: Eh, butaság. Egy rigó fütyülte a kertemben. *(kezdi mesélni)* Letelepdedtem az orgonabokor alá...

KIRÁLY: *(közbevág)* Rigó? Miféle rigó?

BAKÓ: Hát egy fekete rigó. *(folytatja a mesét)* Szóval kiültem a kertembe, az orgona-bokor alá. Már a hold is feljött, az ég is csillagos volt, mikor halk surranással két rigó szállt a legmagasabb orgonaágra. Az egyik lány volt, a másik fiú, s elkezdtek beszélgetni. A leány azt mondta: „Csincse...” – a fiú meg ráfelelt: „Bombolla!” Én meg azt gondoltam, ugyan minek tekerjem ki a nyakukat, hiszen úgyse hallotta más, csak én. *(elvigyorodik)* És ha mi halljuk, abból még nem lehet baj.

KIRÁLY: Eh, buta rigóbeszéd!

A Királynak nem igazán tetszik a dolog, csóválgatja a fejét. A Fuvolás látván a megromlott hangulatot, bátortalanul közbeszól.

FUVOLÁS: Kezdem előlről, felség?

KIRÁLY: *(a Fuvolásnak)* Meg ne próbáld! *(a Bakónak)* Hogy miket nem hallasz te! Csincse... bombolla... *(bizalmasan félrevonja)* Aztán mondd csak, tovább nincsen?

BAKÓ: *(hamiskásan)* Hát vóna még...

KIRÁLY: Akkor danold csak szépen, halkan ide a fülembe.

BAKÓ: *(félhangosan)*

Nyikrabá, behehe...

KIRÁLY: *(kirobban belőle a kacagás)* Nyikrabá, behehe! Nagyon jó. Tovább, tovább!

BAKÓ: *(hangosabban)*

Röff, röff, röff, gigágá.
Dardaru, rip hajnal,
csip, csip, csip, kitrikoty.

KIRÁLY: *(leintí; a Fuvolásnak)* Fiam, eredjél csak ki a kertbe, és fújjad, amíg szusz van benned. Nehogy kihallatsszék a fényességes városba, hogy min kacag a király!

A Fuvolás kimegy, a színpalak mögül játssza a Kecském mondja... dallamát. A Király és a Bakó suttogva szavalják a Nyikrabá, behehét, minden sor végén jót nevetnek. Egyre jobban élvezik, a Király a Bakó hátára pattan, körbelovazza a tróntermet. A Fuvolás elhalkul.

KIRÁLY: *(kikiabál a Bakó hátáról)* Mi van, elaludtál? Meg ne hallják a városban a mulatozásunkat! *(A Fuvolás játéka felerősödik)* Így már jó. *(leszáll a Bakóról; összecsapják a tenyerüket)*

KIRÁLY, BAKÓ: *(együtt)* Csincse, bombolla... *(nevetnek)*

KIRÁLY: *(feláll a székre, kinéz a paraván mögé; óvatosan lejön)* Pszt!

A Király mutatja, hogy most a Bakó üljön az ő hátára. Suttogva szavalnak (Nyikrabá, behehe... stb.), a végén némajáték alakul ki, hol az egyik, hol a másik a „ló”, időnként a karjukat összeöltve forognak. A fuvolaszó kint egyre csöndesebb, rövidesen el is hal.

Ötödik jelenet

Jobbról bejön a rojtos ingű, csupa folt nadrágú Legényke, szomorúan letelepszik a padra. A Király és a Bakó játéka eközben, ha alig hallhatóan is, de „visszakapja” a hangját. A Legényke fülel, odalopakodik a trónterem közelébe. Egyre határozottabban szól a versike. A fiú boldogan felismeri a saját nótáját.

LEGÉNYKE: (örömeben ugrik egyet) Hát már ők is... már a palotában is? (kacag) Hiszen akkor szabad... akkor vége a némaságnak! (magasba tartott kézzel kiáltja) Nyikrabááá! Beheheee! (A Király és a Bakó kifulladásra elnyúlik a földön)

A kiáltásra megjelennek a város lakói. Szürke ruhájuk alól a fiúk színes sapkát, a lányok sálát vesznek elő, magukra öltik. Fontos, hogy az összehatás ne legyen tarka-barka vagy rikító, inkább fiatalos, utcai viselet benyomását keltse. Míg öltöznek, a Legényke (mintegy biztatás-képpen) ismételteti a nótáját, és a trónterem felé irányítja őket. A polgárok előzőnlük a színpad bal felét, félkörben a földön kucorgó Király és Bakó mögé állnak, és figyelik őket, hogy most mi lesz.

FUVOLÁS: (visszatér a színre; kerülgeti a polgárokat) Pardon... Bocsánat... Elnézést... (odamegy a Királyhoz, a füléhez közel hajolva eljátssza a „Leány mondja” dallamát)

POLGÁROK: (csak a lányok; ráfelelik) Csincselle.

BAKÓ: (óvatosan éneklő) Legény mondja...

POLGÁROK: (csak a fiúk; ráfelelik) Bombolla.

KIRÁLY, BAKÓ: (együtt éneklő) Kecském mondja...

POLGÁROK: (kórusban) Nyikrabá.

KIRÁLY, BAKÓ: (felállnak, leporolják a nadrágjukat; a méltóságukat visszanyerve, határozottan) Juhom mondja...

POLGÁROK: (lelkesen) Behehe.

KIRÁLY: (előre lép) Király mondja: De jó nékem!

BAKÓ: (csatlakozik) Bakó mondja: De jó nékem!

FUVOLÁS: (melléjük lép, alázatosan bólogat) Nekem is jó, juj, de nagyon jó.

Egy pillanatnyi döbbszent csönd, a polgárok elégedetlenül mormognak.

LEGÉNYKE: *(míg a többiek hátrébb húzódnak, ő egy helyben marad; állát simogatva eljátssza, hogy erősen gondolkodik)* Ki ez a három javíthatatlan hazudozó? Szerintem jobb volna nékik a tömlöc fenekén sóhajtozni. *(gyors kézmozdulatot tesz, ezzel megijeszti a Királyt, a Bakót és a Fuvolást, akik ész nélkül kimenekülnek a színről; a polgárok megkönnyebbülten felnevetnek)* Akkor zendítsünk rá, hiszen ami elveszett, megkerült. *(körbetekint)* Mindenki visszakarta a hangját?

POLGÁROK: *(együtt, finálészerűen előadva; az esetleg szükséges ismétlésekkel)*

Leány mondja: csincselle,
 legény mondja: bombolla,
 kecském mondja: nyikrabá,
 juhom mondja: behehe,
 disznóm mondja: röff, röff, röff,
 ludam mondja: gigágá,
 pulykám mondja: dardaru,
 récém mondja: rip hajnal,
 csirkém mondja: csip, csip, csip,
 tyúkom mondja: kitrikoty...

Egy ponton az ének és az ünneplés elhalkul, a Legényke a színelőjére jön.

LEGÉNYKE: Azóta nincs király, nincs bakó, nincs fuvolás. Csak boldogság van és igazság.

A dalolás és a vigasság újult erővel folytatódik, betöltve az egész színpadot.